

BÅRE KNIPS I VEI!

Hvis du vil bli god til å ta bilder, er det beste tipset å øve, øve og øve mer. Her skal du få noen triks med på veien.

{Tekst og foto: Alexander Vestrum}

Stor dybdeskarphet: Blender 16, lukker 1/125 sekund, brennvidde 70 millimeter. Her har en liten blender, altså høyt tall, gitt stor dybdeskarphet. Det er bra hvis mange deler av bilder skal komme tydelig fram.

Liten dybdeskarphet: Blender 4, lukker 1/2000 sekund, brennvidde 70 millimeter. En større blender, altså et lavere tall, minsker dybdeskarpheten. Dette kan rydde opp i bildet, gjennom at bakgrunnen tar mindre oppmerksomhet. Blant annet er dette normalt måten å ta gode portretter på.

Prøv ulike vinkler, avstander og bakgrunner, samt ulike innstillinger, iallfall dersom du har et kamera som lar deg trikse med sånt.

Gå nærmere!

Det første rådet mange bør ta med seg, er å gå nærmere motivet. Noen mener til og med at det samme både er rådt nummer to og tre også. Hvis du har et motiv som ikke skremmes bort, sørg for å få det i forgrunnen på bildet. Det gjelder både medspeidere og ting som ikke flytter fullt så mye på seg.

Vær tålmodig - og planlegg

Noen ganger må du vente for å få bildet du er ute etter. Sett av god tid, slik at du er klar når det skjer noe. Planleggingen er også viktig. Hvis du skal ta bilde av at leirbålet tenner, sørg for å ha en bra plass å fotografere det fra. Planlegging kan til og med innebære å undersøke når sola står opp eller går ned – rett og slett fordi du vil fange nettopp det øyeblikket.

Se det lille i det store

...og det store i det lille. Let etter uvanlige motiver. Et bilde av mange tusen speidere under et landsleirbål er fint, men kanskje du også kan ta et bilde der noen ivrige speidere er i forgrunnen, samtidig som de tusenvis andre danner en fin bakgrunn? Og i motsatt ende: En stor

mengde speidere fotografert mens de holder på med akkurat den samme aktiviteten, er kanskje en fin vri på det å ta bilde av én speider som gjør det?

Linjer, kontraster og mønstre

Rydd opp i motivet når du tar bildet! Sørg for å ha nøytral bakgrunn der hvor bakgrunnen ikke bør ta for mye oppmerksomhet. Og bruk naturlige linjer, mønstre, gjentakelser og kontraster ved motivet til å skape godt komponerte bilder.

Få orden på bildesamlingen!

Hvis du har med deg kameraet nærmest overalt og tar bilder, vil du raskt komme opp i en samling på flere tusen bilder. Da er det nyttig med et program for å holde orden på bildene, og der finnes det mange muligheter, hvor de fleste også gir en mulighet for å etterbehandle dem.

Noen slike programmer, som Picasa fra Google og iPhoto fra Apple, er gratis, mens andre, som Lightroom og Photoshop Elements fra Adobe og Aperture fra Apple koster noe. Enda dyrere er selve Photoshop-programmet, men for de aller fleste holder det med et av de rimeligere programmene. En viktig funksjon å ha er iallfall at man kan sette stikkord (keywords) på bildene og dermed lage en søkbar base. I tillegg kan man bruke rangering – gjerne i form av stjerner – for å markere de beste bildene.

Helheten: Blender 5,6, lukker 1/640 sekund, brennvidde 17 millimeter. Her får vi se motivet i helhet. Men kanskje slike bilder kan bli litt kjedelige i lengden?

Forgrunn: Blender 8, lukker 1/400 sekund, brennvidde 17 millimeter. Samme brennvidde - eller zoominnstilling - for bildet ved siden av, men her har vi gått mye nærmere og valgt én blomst som hovedmotiv. Blomsten er omtrent like stor i bildet som bildene tatt på 70 millimeter, men bakgrunnen framstår som en helt annen.

Det beste kameraet?

Det er mye visdom i følgende utsagn: «Det beste kameraet er det du alltid har med deg». For mange vil dette være mobiltelefonen, mens det også kan være et kompaktkamera som er så lite at du har det i veska hele tida. Selv mobiltelefoner kan i dag ta bilder som kan forstørres opp og henges på veggen. Bildet under er tatt med Iphone 4. Det har ikke helt samme kvalitet som bildene tatt med speilreflekskamera, men kan fint brukes selv på trykk i blad og avis hvis det trengs!

DET TEKNISKE

Grunnleggende innen fotografering er forholdet mellom blender, lukker og ISO-verdi. Det er samspillet mellom disse som avgjør om et bilde blir for mørk, for lyst eller «riktig». På mange kameraer, også kompaktkameraer eller de nye hybridkameraene, kan man stille alle disse verdiene. Kort forklart:

Blender – Åpningen som slipper lyset gjennom. Lavt tall er stor åpning, mens høyt tall er mindre åpning. En stor blenderåpning gir liten dybdeskarphet, mens lavere tall gir skarphet over et større område bak og foran fokuspunktet.

Lukkertid – Lukkeren er «gardenen» som bestemmer hvor lenge lyset skal slippe gjennom for å skape et bilde. Lukkertid er hvor lenge denne er åpen. Når det står 125 på kameraet, betyr det at lukkeren er åpen i 1/125 sekund.

ISO-verdi – Angir hvor lysfølsom kameraets brikke er når bildet tas. Lavt tall, for eksempel 100, er lite lysfølsomt, mens et høyere tall, som 1600, angir en høyere lysfølsomhet. Høyere ISO-verdier gir mer kornete bilder med mye såkalt støy, så hovedregelen er at man skal ha en så lav ISO-verdi som mulig. Samtidig tar nyere kameraer stadig bedre bilder på høyere ISO, og i noen tilfeller kan høyere ISO være et alternativ til å bruke blits.

Brennvidde – Dette litt mystiske ordet forteller i praksis om man har et vidvinkelobjektiv, et teleobjektiv eller noe i mellom. På kameraer som Canon EOS 650D eller Nikon D3200 vil vidvinkel være rundt 20 millimeter og nedover, mens tele er fra rundt 50 millimeter og oppover. Et objekt som dekker området 18-55 millimeter, vil ha litt av begge deler.

Finn ut hva kameraet gjør!

Man behøver ikke beherske kameraets manuelle funksjoner for å ta gode bilder. Men kunnskap om hva som faktisk skjer inni boksen skader ikke. Bruk litt tid på å finne ut hva som skjer med blender og lukker når du bruker for eksempel sportsprogrammet («en som løper») portrettprogrammet («ansiktet») eller programmet for landskapsfoto («fjelltopper»). Det er ikke så vanskelig!

Automatisk. Halvmanuelt eller manuelt?

Ikke la det tekniske komme i veien for de gode motivene og blinkskuddene. Selv om man kanskje har mest kontroll når kameraet er på fullmanuelle innstillinger (M), kan også blenderprioritet (AV, eller A) eller lukkerprioritet (Tv, eller S) være bra alternativer, særlig hvis man har dårlig tid før øyeblikket er borte.

Eksempelbildene

På bildene kan du se hva innstillinger av blender har å si for dybdeskarpheten i et bilde. Alle er tatt på blenderprioritet, det vil si at fotografen angir blenderen, men kameraet følger opp med å velge passer lukkertid. Alle bildene er tatt med et Canon EOS 7D, med et Sigma 17-70 millimeter-objektiv og på ISO 100. Motiviet er kjempekrager i Botanisk hage i Oslo.